

de sedert 1566 eerst in zwang gekomen geuzenkleeding. Zij was na het gastmaal bij Culemburg vastgesteld: een grijs wambuis en grijze broek van de ruwste stof en zonder enig borduursel of andere versiering. De bedoelde persoon is in eenigszins schuinsche houding afgebeeld. Het is alsof hij niet vast op zijne beenen staat. Heeft de schilder hier aan Brederode gedacht, *le grand Gueux*, 's Prinsen vertrouwden vriend, den uitvoerder zijner plannen? Brederode was overal in den lande rondgereisd om propaganda te maken voor het geuzen-verbond, was overal bekend, en had men hem niet juist altijd nuchter gezien.

De persoon ter linkerhand van de vrouw gezeten, eveneens in geuzenkleeding, heeft een fleschje in de hand, gevuld met een bloedrood vocht. Men kan het voor bessen-jenever aanzien, maar ook eene zinspeling daarin vinden op het bloed der martelaren. Terwijl de blik van den geus naar de bak gericht is, houdt hij het fleschje beteekenisvol in de hoogte.

Ik vermoed, dat de schilder aan den jongen die op de blaas trommelt eveneens eene zinnebeeldige beteekenis heeft willen geven.

Gerard de Lairesse zegt in zijn *groot schildersboek*, bij de verklaring van de zinnebeeldige beteekenis van de trom: „In de H. Bladeren vinden wij, dat God beveelt zijnen lof met tamboeren en trossels te verkondigen.”

Zou deze figuur dus wellicht eene zinspeling moeten zijn op den Protestant-schen godsdienst, die nu reden heeft tot jubileeren?

Slaet opten trommele, van dirredomdeijne,
Slaet opten trommele, van dirredomdeus,
Slaet opten trommele, van dirredomdeijne,
Vive le Geus, is nu de leus!

Zoo luidt het eerste couplet van het aan Arent Dirkzoon Vos, pastoor in de Lier, bij Delft, toegeschreven en in 1566 vervaardigde geuzenliedje, dat toen algemeen gezongen werd. Hij was een van de vier priesters, die in 1570 te 's-Hage verbrand werden.

Achter het varken ziet men eene houten pomp. Ook hierin kan men eene zinspeling zien. Om de kleine schepen, waarover de Watergeuzen te beschikken hadden, te bespotten, zeiden de Spanjaarden er van, dat zij inplaats van kanonnen houten pompen aan boord hadden. In een der geuzen-liederen lezen wij:

Papauwen liet ghij U mompen,
Of bruijet ghij een quaet advijs,
Dat ghij van de houten pompen
Liet nemen so schonen prijs?

De schilderij die wij zooeven bespraken, is, zoover ik weet, het eenige genre-stuk dat van Michel van Coxcie bekend is en pleit zeker niet voor Carel van Mander's mededeeling, dat hij „niet overvloedig van ordonnantie